Veiledning: Forskning og utvikling (FoU)

Innhold

1. Hva er «forskning og utviklingsarbeid» (FoU)? 1
2. Hva er FoU-aktivitet? 2
3. Hvordan skille FoU-aktivitet fra andre aktiviteter? 3
4. Hva mener vi med FoU-personale? 4
5. Hva mener vi med kostnader til egenutført og innkjøpt FoU? 5

1. Hva er «forskning og utviklingsarbeid» (FoU)?

FoU er kreativt og systematisk arbeid som utføres for å oppnå økt kunnskap, eller for å finne nye anvendelser av tilgjengelig kunnskap.

Forskning er systematisk arbeid for å skaffe til veie ny kunnskap. **Utviklingsarbeid** er systematisk eller eksperimentelt arbeid som utnytter eksisterende kunnskap for å utvikle nye eller forbedrede materialer, produkter eller prosesser. FoU trenger ikke foregå i egne FoU-avdelinger, det kan også være organisert på andre måter eller som en del av foretakets øvrige aktiviteter.

Det kan være vanskelig å skille FoU-aktivitet fra mer ordinær virksomhet. For at en aktivitet skal kunne defineres som en FoU-aktivitet, må den oppfylle fem grunnkriterier:

(1) **Nyhetselement**: FoU-aktivitet har som mål å oppnå ny kunnskap eller finne nye anvendelser for kunnskap i foretakets bransje.

(2) **Usikkerhet**: FoU-aktivitetens løsning, ressursbruk og resultat er ikke åpenbar på forhånd, selv for en person med grunnleggende kunnskap på området.

(3) **Kreativ**: FoU-aktivitetene bruker eller utvikler originale ideer, hypoteser og konsepter.

(4) **Systematisk**: FoU-aktivitet er planlagt og budsjettert, ofte organisert som et prosjekt, men kan også være målrettet aktivitet utført av en person eller en gruppe.

(5) **Overføre/reprodusere**: FoU-aktivitet skal øke kunnskapsbasen på sitt felt, og derfor bør den potensielt kunne bli overført og reprodusert av andre.

2. Hva er FoU-aktivitet?

«FoU-aktivitet» er summen av handlinger som en FoU-aktør bevisst utfører for å frembringe ny kunnskap eller nye produkter/prosesser. FoU-begrepet omfatter tre typer aktiviteter:

- **Grunnforskning** er eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært blir utført for å skaffe til veie ny kunnskap uten sikte på spesiell anvendelse.

- **Anvendt forskning** er også virksomhet av original karakter som blir utført for å skaffe til veie ny kunnskap. Anvendt forskning er primært rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser.

- **Utviklingsarbeid** er systematisk eller eksperimentell virksomhet som bruker tilgjengelig kunnskap fra forskning eller praktisk erfaring, og som er rettet mot

    - å framstille nye eller forbedrede materialer, produkter eller innretninger

    - å utarbeide nye eller forbedrede prosesser, systemer eller tjenester

I de fleste tilfeller kan FoU-aktivitetene grupperes inn i «FoU-prosjekter». Hvert FoU-prosjekt består av ulike FoU-aktiviteter som blir organisert og styrt for et bestemt formål, og har egne mål og resultatforventninger knyttet til seg. Det kan også være målrettet aktivitet utført av en person eller en gruppe.

FoU-aktivitetene kan være

- **produktrettet,** dvs. å utvikle nye eller forbedrede varer og tjenester med hensyn til kvalitet og bruksmåte (ikke kosmetiske endringer eller produktdifferensiering).

- **prosessrettet**, dvs. å skape nye eller forbedrede produksjonsteknikker i form av forbedrede innsatsfaktorer (materialer, utstyr, energi og arbeidskraft) og systemer for styring av produksjon og administrative rutiner

FoU integrert i utviklingsarbeid for andre

FoU kan utføres til eget bruk for foretaket, eller det kan inngå som en integrert del av en utviklingskontrakt for kunder. I slike prosjekter er det ofte behov for ny kunnskap og nye løsninger, og teknologiutvikling og problemløsing krever gjerne FoU. Selv om det kan være vanskelig å avgrense FoU-delen i denne typen kontrakter, skal dere også rapportere slikt FoU-arbeid.

3. Hvordan skille FoU-aktivitet fra andre aktiviteter?

Eksempler på aktiviteter som ikke er FoU:

- Et normalt konstruksjons- og planleggingsarbeid.
- Innføring av kjent, etablert teknologi i virksomheten.
- Ordinær oppgradering (f. eks. av utstyr, materialer).
- Ordinær oppgradering eller bruk av program- og systemvare i nytt bruksområde eller til nytt formål.
- Rutinemessig prøving og kvalitetskontroll.
- Teknisk service, problemløsning i produksjon og engineeringprosjekter med bruk av eksisterende teknikk.
- Forhåndsplanlegging og annet rutinemessig arbeid ved oppstart av produksjon.
- Service etter salg og feilsøking/feilretting.
- Kurs og kompetanseheving utenfor FoU-prosjekter.

Grensetilfeller mellom FoU-aktivitet og annen aktivitet:

- Konstruksjon av prototyper og testanlegg, industriell design, utstyrsinstallasjon og fullskala prøveproduksjon med påfølgende utvikling blir regnet som FoU. Er uttesting ferdig, regnes ikke de første enhetene i en prøveproduksjon som FoU.

- Når program- og systemvare er del av et FoU-prosjekt, klassifiserer man det som FoU. Det samme gjelder forskning og utvikling på program- og systemvare. Man klassifiserer det ikke som FoU dersom det er snakk om ordinær oppgradering eller bruk av program- og systemvare i nytt bruksområde eller til nytt formål.

- Industriell design er å regne som FoU dersom designet er nødvendig for å drive FoU-prosjektet.

- Industriell teknologi og utstyrsinstallasjon forbundet med utvikling av nye produkter og nye prosesser blir regnet som FoU. Dersom det er en del av ordinær produksjonsprosess, regnes det ikke som FoU.

- Prøveproduksjon er FoU hvis produksjonen innebærer fullskala testing med ytterligere design og teknologiutvikling. Alle andre tilknyttede aktiviteter regnes ikke som FoU.

- Patent- og lisensarbeid er ikke å regne som FoU, med mindre dette arbeidet er direkte knyttet opp mot FoU. Ta ikke med administrativt og juridisk arbeid i forbindelse med patenter eller lisenser.

- Datainnsamling er ikke å regne som FoU, bortsett fra når det inngår som en integrert del av et FoU-prosjekt.

4. Hva mener vi med FoU-personale?

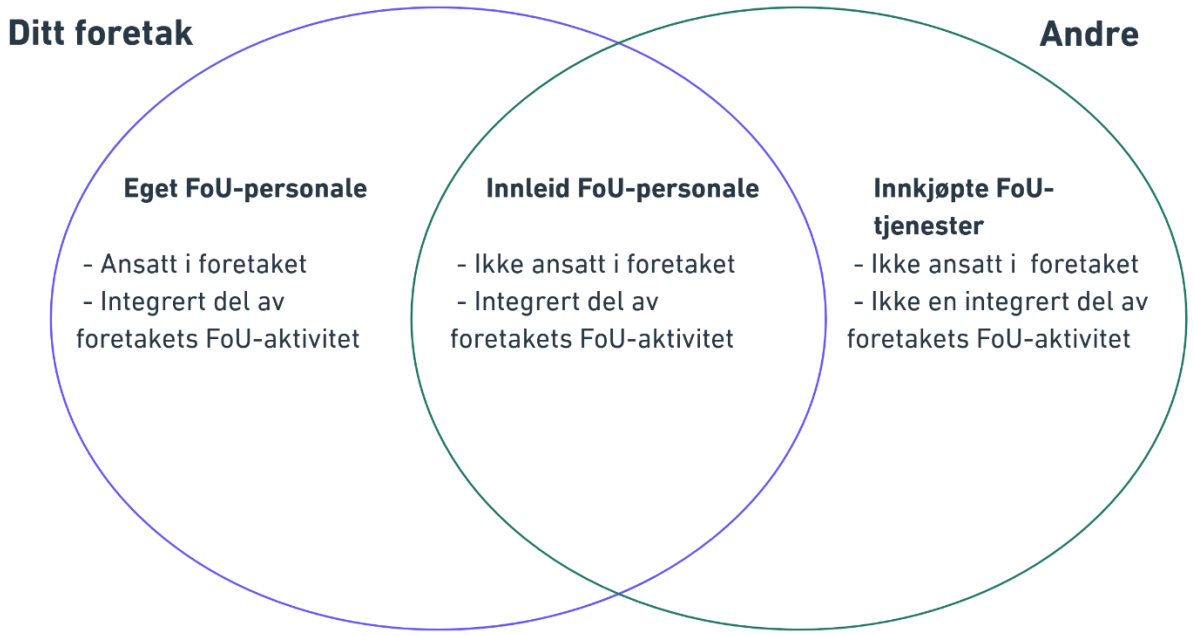
FoU-personale inkluderer alle personer som enten direkte eller indirekte deltar i forskning og utvikling. Dette gjelder både personer som er ansatt i foretaket (eget FoU-personale) og eksterne bidragsytere som er fullstendig integrert i foretakets FoU-aktivitet (innleid FoU-personale). FoU-personer er alle som tilbyr direkte eller indirekte støtte til FoU-aktiviteten.

- **Eget FoU-personale:** Eget FoU-personale omfatter alle personer som jobber med forskning og utvikling (enten heltid eller deltid), og som er **ansatt** i foretaket. De har en arbeidskontrakt og mottar regelmessig kompensasjon for arbeidet sitt.

- **Innleid FoU-personale:** Innleid FoU-personale er alle personer som jobber med forskning og utvikling i foretaket (enten heltid eller deltid), og som **ikke er ansatt** i foretaket. De er integrert i foretakets FoU-aktivitet ved at de arbeider sammen med foretakets eget FoU-personale og er underlagt foretakets direkte styring. Det kan være konsulenter eller annet innleid personale.

Hvordan skiller man innleid FoU-personale fra innkjøpt FoU? Dersom andre utfører FoU på oppdrag fra foretaket uten å være integrert i foretakets egen FoU-aktivitet, skal ikke de eksterne personene regnes som innleid FoU-personale. Utgiftene skal derimot føres som kjøp av FoU-tjenester.

Skille mellom eget FoU-personale, innleide FoU-personer og innkjøpte FoU-tjenester

5. Hva mener vi med kostnader til egenutført og innkjøpt FoU?

Dere skal oppgi kostnader til FoU-aktivitet både når det er utført av eget personell og/eller innleide FoU-personer (egenutført FoU) og utført av andre enheter (innkjøpte FoU-tjenester).

- **Egenutført FoU:** FoU-virksomhet utført av eget eller innleid personell. Ta med FoU-aktiviteten uavhengig av om arbeidet blir utført i egen FoU-avdeling eller ikke. Ta ikke med arbeid utført i egen FoU-avdeling, som ikke er av FoU-karakter. Ta med FoU som blir utført på oppdrag for andre, eller som inngår i en leveranse til kunder.

    - *Lønnskostnader* omfatter faktisk opptjent lønn, arbeidsgiveravgift og andre ytelser. Ikke bruk godkjente timesatser i SkatteFUNN-ordningen. Lønnskostnader skal samsvare med FoU-personalets årsverk.

    - *Kostnader til innleid personale* omfatter kostnader til personer som er direkte engasjert i foretakets FoU-prosjekt (-er), men som ikke er ansatt i foretaket. Kjøp av FoU som er utelukkende utført av andre, skal dere rapportere under innkjøpte FoU-tjenester.

    - *Andre driftskostnader* omfatter direkte kostnader til materialer, utstyr, reise-, møte-, og kurskostnader for eget FoU-personale. Omfatter også andel av felles husleie, lys, brensel og kontortjenester. Ta ikke med avskrivninger.

    - *Investeringer* er anskaffelser fratrukket salg i året av varige driftsmidler (unntatt avskrivninger) som blir brukt i FoU-virksomhet, både aktiverte og direkte utgiftsførte. Varige driftsmidler er anlegg, bygninger, transportmidler, maskiner, inventar, instrumenter og utstyr med brukstid over ett år. Omfatter også andel av varige driftsmidler. Ta ikke med avskrivninger.

- **Innkjøpte FoU-tjenester:** Innkjøpte FoU-tjenester er når andre utfører FoU på oppdrag fra foretaket uten å være integrert i foretakets egen FoU-aktivitet. Eksterne personer som utfører slik FoU, skal derfor *ikke* regnes som innleide personer. Innkjøpt FoU kan f.eks. være outsourcet. Innkjøpt FoU omfatter oppdrag utført av andre enheter utenfor foretaket, for eksempel av
    - forskningsinstitutter
    - universiteter og høyskoler
    - andre foretak, både i og utenfor eget konsern, f. eks. konsulentfirmaer o.l.
    - bransje- og oppdragsinstitutter

Ta med støtte til FoU utført av andre selv om foretaket selv ikke har direkte nytte av det. Ta ikke med fradragsberettiget moms.